

SIR ARTHUR
CONAN DOYLE

KIZIL DOSYA

SHERLOCK HOLM

KIZIL DOSYA

SHERLOCK HOLM

pörtakal

SHERLOCK HOLMES

İÇİNDEKİLER

I. ESKİ ASKERÎ DOKTOR JOHN H. WATSON'IN ANILARINDAN / 7

1. Bölüm

Bay Sherlock Holmes / 9

2. Bölüm

Çıkarım Sanatı / 17

3. Bölüm

Lauriston Gardens'ın Sırrı / 27

4. Bölüm

John Rance'ın Anlattıkları / 39

5. Bölüm

İlanımızdan Sonraki Garip Ziyaret / 46

6. Bölüm

Tobias Gregson'ın Dehası / 53

7. Bölüm

Karanlık Aydınlanıyor / 63

II. AZİZLER ÜLKESİ / 73

1. Bölüm

Büyük Alkali Vadisi / 75

2. Bölüm

Utah'ın Çiçeği / 85

3. Bölüm

Jonh Ferrier Peygamber İle Konuşuyor / 92

4. Bölüm

Kaçış / 97

5. Bölüm

İntikam Melekleri / 107

6. Bölüm

Doktor Watson'ın Anılarının Devamı / 115

7. Bölüm

Sonuç / 126

1. BÖLÜM

BAY SHERLOCK HOLMES

1878’de Londra Üniversitesi’nden mezun olduktan sonra askerî doktorlar için zorunlu olan tıp eğitimimi Netley’de tamamladım. O sıralarda Hindistan’daki Northumberland V. Topçu Alayı’na cerrahi asistan olarak atandım. Oraya varmadan evvel ikinci Afganistan savaşı başlamıştı bile; Bombay’a indiğimde birliğimin bir dağ geçidine gittiğini ve çoktan düşman saflarına girdiğimi öğrendim. Pek çok subay da benim durumundaydı. Onlarla birlikte kazasız belası Kandahar’da alaya ulaşabildik ve böylece yeni görevime başladım.

Bu savaş sırasında bazıları madalya kazandı, bazıları terfi etti. Ancak uğursuzluk ve talihsizlik yakamı bırakmıyordu. Beni Berkshire’daki tugaya verdiler, bu yüzden o lanet olası Maiwand çatışmasına dahil oldum. Omzuma saplanan bir Jezail kurşunu, sol köprücük kemiğimi parçalayarak hemen altındaki atardamarı zedeledi. Sadık emir erim Murray’in gösterdiği soğukkanlılık ve cesaret, beni düşman eline düşmekten korudu. Murray beni bir katırın sırtına attığı gibi birlikte İngiliz hatlarına sığındık. Acıdan ve onca yorgunluktan sonra yaralıların bulunduğu bir trenle Peşaver’e, askerî hastaneye gönderildim. Yavaş yavaş kendime geldim. Kendimi toparlayıp hastane koridorlarında dolaşacak, hatta verandaya çıkıp güneşlenecek duruma gelmişken bu kez bizim koloninin baş belası sayılan tifoya yakalandım. Aylarca ölümle pençeleştim. Tekrar kendime gelip iyileşmeye başladığımda o kadar halsiz kalmış ve zayıf düşmüştüm ki doktorlar beni İngiltere’ye yollamaya karar verdiler. Birlikleri götüren Orontes isimli gemideki dört hafta süren yolculuğum beni daha da hırpaladı. Yüce gönüllü

devletimizin verdiği nekâhat izni sayesinde sağlığıma kavuşmam tam dokuz ay sürdü.

İngiltere’de ne akrabam ne de bir tanıdığım vardı, tamamen özgürdüm; günde on bir şilin altı penslik bir harçlıkla insan ne kadar özgür olabilirse... Bu koşullarda can sıkıcı Portsmouth’u terk ederek imparatorluğun tüm hırsızlarını ve günahkârlarını büyüleyerek kendine çeken Londra’ya geçtim. Orada, şehrin merkezinde, Strand’de, küçük bir otelde bir süre sıkıntılı ve boş bir hayat yaşadım; cebimdeki üç kuruş parayı da har vurup harman savurdum. Bu yüzden mali durumum öyle sarsıldı ki hemen karar vermem gerekti; ya bu metropolü hemen terk ederek kırsal kesimde bir yere yerleşecek ya da yaşam biçimimi tamamen değiştirecektim. İkinci şıkkı seçerek önce otelden ayrılmaya ve daha ucuza mal olacak bir barınak bulmaya karar verdim.

Bu kararı aldığım gün Criterion Bar’da dikilirken omzuma biri dokundu. Dönüp bakınca, Bartholeme Hastanesi’ndeki asistanım Stamford’ı tanıdım. Londra’nın vahşi karmaşasında tanıdık bir yüz görmek, benim gibi inzivaya çekilmiş biri için gerçekten büyük şanstı. Staj sırasında pek samimi değildik. Yine de onu coşkuyla selamladım. O da beni gördüğü için çok sevinmişe benziyordu. Bu taşkın duygular içinde hemen kendisini ögle yemeğine davet ettim. Bir faytona atlayıp Holborn’a yollandık.

Sıkışık trafikte tıngır mıngır giderken merakını gizleyemeyen Stamford, “Nerelerdesin sen Watson? Şimdiye kadar neler yaptın?” diye sordu. “Çöp gibisin, çok zayıflamışsın; kömür gibi de kararmışsın güneşten!”

Maceramı ona kısaca anlattım ama yine de gideceğimiz yere vardığımızda hâlâ tamamlayamamıştım hikâyemi.

Başıma gelenleri dinledikten sonra, “Vah zavallı!” dedi Stamford. “Peki, şimdi niyetin ne?”

“Önce başımı sokacak bir yer bulmalıyım,” diye karşılık verdim. “Uygun fiyata rahat bir yer bulmak mümkün mü, çözmeye çalışıyorum.”

“Bak sen Şu işe!” diye ŐaŐırdı misafirim. “Bugün bu soruyla karŐıma çıkan ikinci kiŐisin sen!”

“İlki kimdi?”

“Bizim hastanenin laboratuvarında çalışan bir tanıdık da aynı dertten yakınıyordu. Hoş bir ev buldu ama masrafları tek başına karŐılayabilecek durumda değil; bir oda arkadaşı aradıysa da Şimdiye kadar bulamadı.”

“Yapma yahu!” dedim coşkuyla. “Gerçekten evi ve masrafları paylaşmak istiyorsa aradığı kiŐi benim. Kaldı ki yalnız yaşamaktansa biriyle olayım daha iyi.”

Genç Stamford Őarap kadehinin üstünden biraz tuhaf baktı:

“Sen Sherlock Holmes’ü tanıımıyorsun. Onun ev arkadaşlığı ileride canımı sıkabilir.”

“Neden canımı sıksın ki? Ne kusuru var?”

“Pek fazla kusuru var demek istemedim. Hatta öğrendiğime göre kendisi çok namuslu bir adam. Ne var ki biraz acayip huyları var. Örneğin bazı bilim dallarında fazla coŐkulu ve tutkun...”

“Tıp öğrencisi, herhalde?”

“Hayır, aslında neyle uğraŐtıĐını ben de bilmiyorum. Sanırım anatomi dalında çok yetenekli. Ayrıca müthiŐ bir kimyacı. Ancak bildiğim kadarıyla sistemli bir tıp eğitimi almadı. Öğrenimini oldukça plansız ve rastgele tamamladı. Bunca sıra dıŐı Şey bilmesi, profesörlerini de ŐaŐırtıyor doğrusu.”

“Hangi mesleğe el atacağını hiç sormadın mı ona?”

“Hayır. O öyle ağzından kolayca laf alınacak biri değil. Keyfi yerindeyse çok konuşkan oluyor.”

“Onu tanımayı çok isterim,” diye direttim. “Çalışmalarına odaklanan biriyle birlikte yaşamak benim de en çok istediğim bir Şey. Çünkü bünyem hâlâ zayıf, heyecana ve gürültülü iŐlere gelemiyorum.

Afganistan’da ektiklerim ömrüm boyunca bana yeter zaten. Şu senin dostunu ne zaman ve nerede görebilirim?”

“Kendisi herhalde laboratuvardadır,” diye cevap verdi arkadaşım. “Bazen haftalarca yanaŐmaz, bazen de sabahtan akşama kadar orada olur. İstersen yemekten sonra hemen gideriz.”

“Elbette, çok iyi olur!” diye karŐılıklı verdim.

Sonra başka Őeylerden konuŐtuk.

Hastaneye giderken Stamford, müstakbel oda arkadaşım hakkında bazı Őeyler anlattı, “Onunla anlaŐamazsan kabahati bende bulma sakın,” diye uyardı. “Arada sırada laboratuvardaki konuŐmalarımız dışında Holmes hakkında daha fazla bir Şey bildiğim yok. Teklifi senden geldi, onun için günah benden gitti.”

“AnlaŐamazsak ayrılırız, olur biter. Stamford, bana bir Şey saklı-yormuŐsun gibi geliyor. Yoksa günah benden gitti falan demezdin! Bu adam tekin biri değil mi yoksa? Ya da çabuk parlayan ve bağırıp çağırıp biri mi? Haydi konuŐ!”

“Yok yahu, öyle değil. Anlatması zor!” diye karŐılıklı verdi glmse-yerek. “Bana göre Holmes fazla analitik, bir o kadar da soğukkanlı. Hani organik bir alkalinin etkisini saptamak amacıyla arkadaşımın yemeğine bir nebze katarsa hiç ŐaŐırmam. Ama haksızlık etmeyeyim, o anda o da kesinlikle aynı yemekten yiyecektir. Ele aldığı bir meseleyi kökünden halletmeyi seven, bilgiye tutkun biri.”

“Eh, bu onun hakkı.”

“Tabii ama abartmamak gerek. Hani biri otopsi salonunda kadavrayı bastonla dverse tuhaf kaçmaz mı?”

“Ne? Kadavra mı dövdü?”

“Evet, l deride iz kalacak mı, görmek için. Kendi gözlerimle gördüm. Onun hakkında ne dŐneceėin artık sana kalmış.”

“Ve bir tıp ğrencisi değil, öyle mi?”

“Hayır, değil. Araştırmalarının konusunu Tanrı bilir... Geldik işte, onun hakkında kendi fikirlerine sahip olabilirsin artık.”

Dar bir sokağa daldık, daha sonra büyük bir hastanenin yan kapısından içeri girdik. Böyle yerleri bilirim; çıplak taş merdivenlerden inip sonu gelmeyecekmiş gibi görünen beyaz boyalı koridorlardan geçtikten sonra alçak kapılı laboratuvarı bulabilmem için rehber ihtiyacım yoktu. Karşımıza kocaman, havadar bir oda çıktı. Nereye baksanız her taraf deney tüpleriyle doluydu. Alçak ve geniş masalarda geniş karınlı damıtma şişeleri, stantlara dizili cam tüplerle mavi alevli gaz ocakları vardı. Bunların ardında da öne doğru eğilmiş bir insan görülüyordu. Bir deney üzerine yoğunlaşmış gibiydi. Ayak seslerimizi duymuş olmalı ki döner taburesinden inerken, “Merhaba!” diye seslendi. “Buldum, buldum!” diyerek elindeki bir imbikle yanımıza geldi. “Yalnızca hemoglobini ortaya çıkaran bir ayıraç buldum!” Altın bulmuşçasına sevinçliydi.

Stamford, “Doktor Watson, Bay Holmes,” diyerek bizi tanıstırdı.

“Nasılsınız?” derken elimi, ondan beklemediğim bir kuvvetle sıktı. “Bakıyorum, Afganistan’dan gelmişsiniz.”

“Nereden bildiniz, Tanrı aşkına?” diye sordum şaşırarak.

“Ah, şimdi sırası değil,” dedi. “Önemli olan şu hemoglobin ayırıcı. Nasıl bir sonuca ulaştığımı anlamışsınızdır...”

“Kimyasal araştırma açısından hiç kuşkusuz ilginç,” diye cevap verdim. “Ama günlük yaşamda...”

“Yapmayın canım...” diye sözümü kesti. “Asıl günlük yaşam için son yılların en önemli buluşu bu. Bunun kan lekesini kanıtlamak için hiç şaşmayacak bir metot olduğunu anlamadınız mı? Şöyle bir yaklaşsanıza!” O telaşla ceketimin kolundan tutarak çalışma masasına çekti beni. “Biraz taze kan alalım,” diyerek uzun bir iğneyle parmağını delip pipetle bir damla kan çekti. “Şu damlacığı bir litre suya katıyorum. Gördüğünüz gibi su, rengini değiştirmiyor ve berraklığını koruyor. Çünkü oran milyonda bir! Ben yine de tipik bir reaksiyonla karşılaşacağımıza eminim.” Bir yandan konuşurken öte yandan bir tüpe

birkaç tane beyaz kristal attı, sonra bunun üstüne berrak bir eriyik ekledi. Aynı anda tüm sıvı koyu kahverengi bir renk aldı ve tüpün dibinde kahverengi bir çökelek oluştu.

“Hah hah ha!” diye bir kahkaha atarak yeni bir oyuncağa kavuşmuş çocuk gibi ellerini çırptı. “Ne diyorsunuz şimdi?”

“Beklediğiniz kanıtı elde ettiniz.”

“Harika, değil mi? O eski zeravent deneyi kesin sonuç vermiyordu. Kan lekesi birkaç saat eskiyse mikroskobik araştırma da sonuçsuz kalıyordu çünkü alyuvarlar saptanamıyordu. Oysa benim deneyimimi kan lekesi ister taze olsun ister geçkin, her an kullanabilirsiniz. Bu teste daha önce başvurusaydı suçsuzluğu kanıtlanacak yüzlerce insan bugün serbestçe dolaşabilirdi.”

“Büyük bir olasılıkla,” diye mırıldandım.

“Bu noktada düşümlenen ne kadar çok cinayet vakası var halbuki... İnsanlar, suç işlendikten aylar sonra şüpheli bulunabilir. Çamaşırlarında ya da giysilerinde bulunan kahverengi lekeler sebep olabilir buna. O leke nedir peki? Kir mi, pas mı, meyve lekesi mi; yoksa kan mı? Bu soru bazı uzmanları kuşkulandırır. Oysa şimdi Sherlock Holmes metodu var! İşte bu metot tüm zorlukları ortadan kaldırıyor.”

Bunları söylerken gözleri öyle parlıyordu ki! Çılgınca alkışlanan bir sanatçı gibi elini kalbine koyarak öne doğru eğildi.

“Sizi tebrik etmek gerek!” dedim, hayranlığımı belirtirken.

“Geçen yıl Frankfurt’ta piskoposun davası vardı. Bu deneyi o zaman uygulasalardı şüpheli kesinlikle asılırdı. Bardfordlu Mason ve belalı Müler; keza Montpellier’deki Lefevre ve New Orleans’daki Samson... Hepsi asılırdı. Ah, size daha bir sürü vaka sayabilirim, hepsi hakkında verilen hükümler bir rezaletti.”

“Siz bana ayaklı cinayet almanağı gibi geliyorsunuz!” diye takıldı Stamford. “Bu konuda bir kitap çıkarıp adını da ‘Geçmişteki Cinayetler’ koysanız?”

“Okurun elinden düşürmeyeceği bir kitap olurdu,” diye doğruladı Holmes ciddi ciddi; parmağına açtığı deliğe bir yara bantı yapıştırdı. “Dikkatli olmalıyım,” dedi bana bakıp gülümseyerek. “Çünkü sürekli zehirlerle uğraşıyorum.” Aynı anda elini uzattı; pek çok yerine yara bantı yapıştırılmıştı ve bazı kısımlar asitli eriyiklerin etkisiyle renk değiştirmişti.

“Biz iş için geldik,” dedi Stamford. Altına üç bacaklı bir tabure çekti, bir tane de bana uzattı. “Arkadaşım kendine ev arıyor, sizse bir oda arkadaşı bulamamaktan yakınıyordunuz; ben de sizi tanıştırmak istedim.”

Odasını benimle paylaşmak fikri Sherlock Holmes’ü çok etkilemişti. “Ben Baker Sokağı’nda bir daire gördüm.” dedi. “Tam bize göre. Umarım tütün kokusu size dokunmaz?”

“Ben de baca gibi sigara içerim,” diye karşılık verdim.

“İyi. Ayrıca kimyasal maddelerle uğraşırım, arada bir deney yaparım. Bu sizi rahatsız eder mi?”

“Kesinlikle etmez.”

“Durun bakayım, daha ne gibi kusurlarım var? Haa, bazen üzüntüye kapılır giderim. Günlerce ağzımı açmam. Siz sakın canımın sıkıldığını falan sanmayın. Beni rahat bırakırsanız bu durum kısa zamanda kendiliğinden geçer gider. Şimdi siz kusurlarınızı söyleyin! Birlikte yaşayacaksak başından birbirimize dürüst davranmak daha iyi olur.”

Gel de gülme bakalım!

“Genç bir buldog köpeğim var,” diye itiraf ettim. “Sinirlerim daha önce yıprandığı için gürültüye gelemem. Çok tembel olduğum için değişken saatlerde kalkarım. Sağlamken daha da kötü huylarım vardı ama şimdilik bunlar bana yetiyor.”

“Keman çalmak da size ‘gürültü’ gibi mi gelir?” diye sordu Holmes merakla.

“Bu, çalana bağlı,” diyerek endişesini dağıttım. “İyi bir keman sesi gerçek bir kulak ziyafetidir; kötüsüye...”

“Tamam!” diye neşeyle sözümü kesti. “Kesinlikle anlaşırız, yeter ki siz de evi beğenin.”

“Ne zaman gidip bakalım?”

“Yarın öğleyin beni buradan alın. Ondan sonra her şeyi yoluna koyarız.”

“Güzel, o zaman tam saat on ikide ben buradayım!” diyerek onunla tokalaştım.

Onu kimya laboratuvarında bıraktıktan sonra dışarı çıkıp bir süre birlikte yürüdük. Birden Stamford’a dönüp sordum:

“Afganistan’da bulunduğumu nereden bildi yahu?”

Arkadaşım gülümsedi. “Ah, bu onun özelliklerinden biri,” diye karşılık verdi. “Bu oğlanın neleri nasıl bildiğine kimse akıl erdiremiyor işte.”

“Demek bu bir sır...” diyerek sırttım ve ellerimi ovuşturdum. “Merak ettim doğrusu. Bizi tanıştırdığın için sana ne kadar teşekkür etsem az. ‘İnsanoğlunun gerçek çalışma alanı insandır,’ bilirsin...”

“O zaman onu adamakıllı incele,” diye önerdi Stamford ayrılırken. “Holmes çetin cevizdir! Senin hakkında çok çabuk bilgi edindiğine iddiaya girerim. Hoşça kal!”

“Güle güle!” diyerek başımı salladıktan sonra yeni oda arkadaşıma odaklanıp ağır ağır otelin yolunu tuttum.

2. BÖLÜM ÇIKARIM SANATI

Ertesi günü kararlaştırdığımız saatte buluşup Baker Sokağı 221 B'ye gittik. Daire iki ferah yatak odasından ve hoş döşenmiş, kocaman bir penceresi olan, aydınlık ve kullanışlı bir oturma odasından ibaretti. Burası bize öyle sempatik ve ucuz geldi ki hemen kiraladık. Aynı akşam eşyalarımı otelden alıp getirdim. Ertesi sabah Sherlock Holmes bir sürü bavul, sandık ve karton kutularla çıkageldi. Hepsini açıp yerleştirmek neredeyse iki günümüzü aldı. Ondan sonra dinlenerek yeni barınağımıza alışmaya çalıştık.

Holmes hiç de zor bir adam değildi, topluma iyi ayak uyduruyordu. Sakin ve rahat gözüküyordu, günlük yaşamı düzenliydi. Akşamları nadiren saat ondan sonraya kalıyor ve sabahları erken kahvaltı ediyordu; ben kalktığımda o çoktan evden çıkmış oluyordu. Çoğu kez laboratuvara ya da morga gidiyor ve bütün gün orada çalışıyordu. Bunun dışında kentin en ücra köşelerini de geziyordu. Eğer bir işe akıllı takıldıysa hiçbir şey onun enerjisini tüketemiyordu. Ama bazen melankoliye kapılıyor, sabahtan akşama kadar hiç kıpırdamadan ve tek laf etmeden sedirde yatıyordu. İşte böyle zamanlarda uyuşturucunun etkisindeymişçesine boş bakışlar oluyordu gözlerinde. Ancak ölçülü ve düzenli harcamalarına bakılırsa onun uyuşturucu bağımlısı olması mümkün değildi.

Haftalar geçtikçe bu adama duyduğum yakınlık da gitgide arttı; kişiliği, dış görünümü ister istemez insanın ilgisini çekiyordu. Boyu bir seksenin üzerindeydi ve o kadar zayıftı ki olduğundan daha uzun boylu gözüküyordu. Uyuşuk ve dalgın olduğu vakitler dışında, çakır gözlerinde insanın içine işleyen, keskin bakışlar vardı. Dar ve karga

burnu, onun her an uyanık ve tetikte olduğu izlenimini veriyordu. Çıkık ve köşeli çenesi, iradesinin gücünü ve işinin ehli olduğunu kanıtlar nitelikteydi. Parmakları hep mürekkep ve asit lekeleriyle doluydu. Alet edevatı öyle bir titizlikle eline alıyordu ki onu çalışırken seyretmek insana keyif veriyordu.

Okurlarım, belki de ukala olduğumu düşünecek; ama itiraf etmeliyim, bu adamı anlamaya çalışırken merakım da gittikçe artıyordu, bu yüzden onu konuşurmaya çalışıyordum. Kendimi haklı çıkarma pahasına şunu söyleyebilirim; tamamen monoton bir hayat sürüyordum. Öte yandan sağlık sorunlarım nedeniyle hava güneşli olmadıkça pek dışarı çıkmıyordum. Bu tekdüzeliği bozacak arkadaşlarım da yoktu. O zaman düşüncelerim ister istemez oda arkadaşşıma odaklanıyordu, onu çözebilmek için yeterli zamanım vardı nasıl olsa...

Tıp eğitimi almıyordu. Bunu kendisine direkt sorduğumda “Hayır,” demekle yetinmiş, Stamford’ın tahminlerini doğrulamıştı. Kariyerinin gerektirdiği, ona akademik unvan kazandıracak bilimlere ait dersleri almamıştı; bu doğrultuda herhangi bir sınavdan da geçmiş değildi. Ama bazı konulardaki en ince ayrıntılara varana dek yaptığı çalışmalarını beni şaşırtıyordu. Şu da bir gerçek ki belli bir hedefe ulaşabilmek için araştırmak ve bilgi toplamak konusunda kimse onun kadar azimli, yetenekli ve sabırlı olamazdı. Akıllı en ufak bir şeye takılmışsa da bunun kesinlikle önemli bir nedeni vardı.

Çeşitli alanlardaki bilgisi şaşılacak derecede çoktu, öte yandan bazı konulardaki bilgisizliği de insanı çileden çıkarıyordu. Modern edebiyattan hiç mi hiç anlamıyordu. Felsefe ve politikayla da pek ilgisi yoktu. Bir keresinde, Thomas Carlyle’den söz ederken bana saf saf onun kim olduğunu sordu. Bir rastlantı sonucu onun ne Kopernik’ten ne de güneş sisteminden haberi olduğunu öğrenince şaşkınlığım iyice arttı. XIX. yüzyılda yaşamış ve iyi kötü eğitim görmüş birinin dünyanın güneş etrafında dönüşünü bilmemesi, akıl alacak gibi değildi.

Dehşetli şaşkınlığım yüzümden okunuyor olmalı ki, “Neden şaşıyorsunuz?” dedi gülümseyerek. “Şimdi gördünüz mü, unutmak gerektiğinde bildiğimi nasıl çarçabuk untabildiğimi!”

“Unutmak mı?”

“Evet. Size açıklayayım bunu,” diye başladı anlatmaya. “İnsan beyni, bir evin tavan arasına benzer; bunu herkes kendine göre ölçer, biçer ve döşer. Ancak bir deli bu alanı olur olmaz şeylerle tıklım tıklım doldurur ve sonra da bu ıvır zıvır arasında tam zamanında işine yarayacak bir şeyi bulmakta zorluk çeker. Oysa becerikli bir işçi, bu tavan arasına neler koyacağını ayrıntılarıyla düşünür önce. Çalışırken ihtiyaç duyacağı alet edevatı özenle yerleştirir. Bunlar sayıca çok olduğu gibi sıraya da dizilmiştir. Bu odacığın duvarlarının lastikten olduğunu ve gerektiğinde genişleyebileceğini falan düşünmeyelim. İnanın bana, böyle bir oda bir kere doldu mu, artık her yeni bilgi için eski bir bilginin silinmesi gerekir. Bu bakımdan değersiz bilgilerle değerli kazanımların ayağın kaydırmamak önemlidir.”

“Ama güneş sistemi...” diye atıldım çünkü onun teorisi pek aklıma yatmamıştı.

“Ah, ne yapayım ben güneş sistemini?” diye sabırsızca sözümü kesti. “Diyorsunuz ki biz güneşin etrafında dönüyormuşuz... Dönelim bakalım. Ayın etrafında dönseydik, bu benim işimi değiştirir miydi yani?”

Neredeyse bunun nasıl bir iş olduğunu soracaktım ama davranışındaki tuhaflık nedeniyle sustum. Bu tartışmamızı uzun süre düşündüm ve bir sonuç çıkarmaya çalıştım. Sandığı gibi fazlalık olacak bilgilere zihninde yer vermek istemese de işini görebilmesi için muhtelif uzmanlıklara ihtiyacı vardı. Onun bilgi donanımını bir kez daha aklımdan geçirdim. Hemen, bir kâğıt kalem alarak aşağıdaki listeyi yaptım kendime:

Sherlock Holmes yeteneklerinin sınırları:

1. Edebiyat: Sıfır
2. Felsefe: Sıfır
3. Astronomi: Sıfır
4. Politika: Zayıf

5. Botanik: Değişken. Tüm zehir türlerini, güzelavratotunu ve afyonu biliyor. Bahçıvanlıktan hiç anlamıyor.
6. Jeoloji: Pratik bilgiye sahip ama teorik bilgileri sınırlı. Bir bakışta çakmak taşıyla doğal taş birbirinden ayırt edebilir. Bir geziden sonra pantolonuna sıçrayan çamur lekelerinin rengine bakarak şehrin hangi yakasından geldiğini saptayabilir.
7. Kimya: Kapsamlı bilgiye sahip.
8. Anatomi: Temel bilgilere sahip ama sistemsiz.
9. Cinayet olayları: Olağanüstü bilgiye sahip. Çağımızda işlenen tüm vahşi cinayetleri biliyor.
10. Müzik: İyi keman çalıyor.
11. Yetenekli bir boksör ve kılıç ustası, iyi sopa kullanıyor.
12. İngiliz yasalarını ve uyarlamalarını gayet iyi biliyor.

Listede buraya kadar geldikten sonra durdum ve kâğıdı umutsuzca ateşe attım. Kendi kendime, “Şu adamın bütün bu eksantrik yeteneklerini buluşturan mesleği bir bulabilsem!” diye söylendim. Ama tüm araştırmalarımın karşın bunu çıkaramadım. “En iyisi boş vermek,” diye düşündüm.

Keman çalmadaki yeteneğine gelince... Diğer dallarda olduğu gibi bu dalda da bir özelliği vardı. Bildiğim kadarıyla klasik ve zor parçaları çok güzel çalabiliyordu. Rica ettiğimde Mendelson’un *Lieder*’ini ve başka sevdiğim parçaları çalarak gönlümü alıyordu. Öte yandan da yeteneğini tanınmış ve hoş parçalar üzerinde denemiyordu sadece. Bazen bütün bir akşam boyunca emektar koltuğunda gözlerini kapatıp oturuyor ve dizleri üstüne yatırdığı kemanından anlamsız parçalar çıkarmaya çalışıyordu. Bazen derin ve melankolik bir ezgiye dalıyor, derken parmaklarını tellerde gezdirerek çılgın ve neşeli melodiler yaratıyordu. Hiç kuşkusuz bu melodiler o andaki ruh halini yansıtı-

yordu; ama bunlar düşüncelerinin bir sonucu muydu, yoksa onları şekillendiren bir sebep mi, bunu bilemiyordum. Sonunda sevdiğim parçaları çalarak beni sevindirmese, bu sinir bozucu soloları dinleme sabrını gösteremeyebilirdim.

İlk haftalarda ziyaretimize gelen olmadı. Hani neredeyse oda arkadaşımın da benim gibi tek başına yaşayan biri olduğuna inanacaktım. Ancak o benim gibi değildi. Neden sonra onun toplumun her kesiminden bir sürü tanıdığı olduğuna şahit oldum. Örneğin bir süre, her iki günde bir kısa boylu, soluk benizli, kara gözlü, suratsız bir adam geldi; adı Bay Lestrade imiş. Derken bir sabah son moda giyinmiş genç bir hanım gelip Bay Sherlock Holmes’la konuşmak istediğini söyledi. En az yarım saat bekledi. Aynı gün öğleden sonra kır saçlı, Yahudi seyyar satıcıları andıran, bakımsız bir adam kapımızı çaldı. Çok heyecanlı görünüyordu, yanında da bitkin bir kadın vardı. Bir başka sefer beyaz saçlı ve gösterişli bir beyefendi, oda arkadaşımın uzun boylu görüştü. Sonra üniforması içinde bir demiryolu işçisi geldi. Ne zaman hangi sınıftan olduğunu kestiremeyeceğiniz biri gelse, Holmes, onunla konuşabilmek için oturma odasını terk etmemi rica ediyordu, ben de yatak odama geçiyordum. “İşlerimi görebilmem için bana büro gibi kullanabileceğim bir yer lazım,” diyerek özür diliyordu. “Tüm bu gelenler benim müşterilerim.”

Yine mesleğinin ne olduğunu sormak dilimin ucuna kadar geldi ama kendimi tuttum ve kendisinin anlatmasını bekledim.

Mart ayının dördüncü günüydü, bu tarihi hatırlamak için geçerli bir nedenim var, o sabah her zamankinden daha erken kalkmışım, Sherlock Holmes’ü oturma odasında kahvaltı ederken buldum. Ev sahibesi sabahları geç kalkmama alışmıştı, bu yüzden masama ne kahvaltı getirmişti ne de kahve. Hiç de hakkım olmayarak sabırsızca zili çalıp kahvaltı beklediğimi söyledim. Sonra vakit öldürmek için masanın üzerinden resimli bir dergi alarak sayfalarını çevirmeye başladım. Holmes hiç ses çıkarmadan kızarmış ekmeğini yiyordu. Dergideki bir makale çarpı işaretiyle işaretlendiği için hemen onu okumaya başladım.